

De Hittieten

rotsreliëfs van Yazilikaya

Reeds in het boek Genesis wordt over de kinderen van Heth gesproken. Deze Hethieten, Hittieten of Chatti bewoonden 2000 jaar v.C. een groot gedeelte van Klein-Azië, het huidige Turkije. Van waar dit volk kwam, is nog niet opgehelderd. Men heeft afbeeldingen van de Hittieten op de muren van de Egyptische tempels aangetroffen, daterend uit de tijd van Ramses II: het blijkt inderdaad, dat een Hittitisch vorst omstreeks 1275 v.C. een vriendschapsverdrag met Ramses II sloot, zodat deze overeenkomst het oudste internationale verdrag uit de wereldgeschiedenis zou zijn! Afbeeldingen van de Hittieten zouden ook voorkomen op verscheidene bas-reliëfs, die men in Klein-Azië en Syrië aantrof. Deze reliëfs dragen eveneens mysterieuze inscripties, die de geleerden voor grote problemen stelden. In het oude Hittietenrijk (van 1640 tot 1380 v. C.) was Chattoesja het politieke centrum van het land. Deze plaats is thans het kleine Turkse dorpje Boghazkeui, 150 km ten oosten van Ankara, waar men kleitabletten ontdekte. In deze periode veroverde een Hittitisch vorst voor een tijdje Babylon, de stad die in die tijd evenveel betekende als Rome voor de Romeinse oudheid en de middeleeuwen! Omstreeks 1450 v. C. bouwde de grootste Hittitische vorst Sjoep piloelioema zijn rijk tot een wereldmacht uit. Hij slaagde erin de heerschappij van de Mitanni te breken (het land der Mitanni was een soort bufferstaat tussen de machtige Egyptische en Assyrische rijken). Dit succes spoorde Sjoep piloelioema aan zijn veroveringstochten tot Egypte en Noord-Syrië uit te breiden; hij moest echter de strijd wegens een besmettelijke ziekte staken. Omstreeks 1200 v. C. stortte het Hittitische rijk echter zeer vlug in elkaar; Egeïsche volkeren vielen het land binnen. Als bij bliksemslag bre-

**kroon van
Hittitische
koningin**

ken de Hittitische teksten af zonder iets van een invasie te vermelden. Archeologen menen, dat Chattoesja door vuur werd verwoest.

In het begin van onze eeuw brachten opgravingen het archief van de Hittitische koningen van het tweede millennium v. C. aan het licht! De Tsjechische assyrioloog en oudheidkundige Frederik Hrozný verklaarde niet alleen het Hittitische spijkerschrift, maar toonde tevens het Indogermaanse karakter van de Hittitische taal aan. (Het Indogermaans is de gemeenschappelijke grondtaal, die vroeger in het grootste gedeelte van Europa en in een deel van Azië zou gesproken zijn, al heeft men van deze taal nooit één enkel overblijfsel weergevonden). De ontdekte Boghazkeui-tabletten bevatten teksten, die voornamelijk in de 13e eeuw v. C. werden geschreven, maar waarvan men veronderstelt, dat ze ook afschriften van veel oudere documenten bevatten. Voor de studie van het Indogermaans zijn ze uiterst belangrijk: ze zijn eeuwen ouder dan de Rgveda d.i. het oudste deel van de Indische letterkunde, en minstens 500 jaar ouder dan de Ilias, het oudste Griekse heldendicht, toegeschreven aan Homerus.

Op godsdienstig gebied ondergingen de Hittieten onvermijdelijk de invloed van hun Kleinaziatische omgeving. Dat leidde tot

een extreme vorm van polytheïsme, waarmee waarschijnlijk de ruime verdraagzaamheid van de Hittieten tegenover de indringende nieuwe volksgroepen samenhangt. Wel vereerden zij vooral een opperste zonnegodin en een weergod, die ze in de vorm van een menselijke gedaante dachten. Zelfs in zijn roemrijkste periode bleef het land van de Chatti of de Hittieten steeds een feodale staat: alleen de machtige adel had het recht van de koningskeuze in handen, al spreken de oudste teksten reeds van een erfelijke monarchie. In tegenstelling met de absolute Egyptische regeringsvorm, hebben de Hittitische koningen zich nooit met een god vereenzelvigd. Wel werden zij na hun dood vergoddelijkt en ook hun weduwen behielden een aanzienlijke macht, wat waarschijnlijk aan een overblijfsel van het Klein-aziatisch moederrecht toe te schrijven is. De feodale heren beschermde de grootgrondbezitters, maar men meent, dat het lot van de slaven er draaglijk was, omdat het strafrecht er een humaner klank had: herstellen is beter dan straffen! Wie de rijkdom van deze cultuur wil bewonderen, reist naar Chattoesja en Yazilikaya, waar poortsculptures en rotsreliëfs de eeuwigheid trotseren...

In het huidige Turkije leefden 4 000 jaar geleden de Hittieten, die de gewesten tussen het machtige Egypte en het schitterende Assyrië beheersten. Hun cultuur legden zij vast in de oudste geschriften, die voor de studie van het Indogermaans van buitengewoon belang zijn. Een verdraagzaam en dynamisch volk, dat ± 1200 v. C. plotseling uit de geschiedenis verdween.

Hittitische koningin